

ECONOMIA I ORGANITZACIÓ D'EMPRESA

INTRODUCCIÓ

L'Economia i organització d'empresa ha estat dissenyada d'acord amb dues finalitats principals: estudiar globalment l'empresa actual —com s'organitza, com es gestiona— i ajudar l'alumnat a avançar en el seu procés de desenvolupament personal.

Respecte a la primera finalitat, cal remarcar que l'empresa és avui una realitat bàsica i fonamental en el sistema econòmic i en el sistema d'organització social en què estem immersos. L'alumnat de Batxillerat, que en un futur més o menys proper es podrà integrar com a treballador/a d'una empresa o convertir-se en empresari, ha de conèixer el món empresarial i preparar-se per esdevenir una persona multifuncional, adaptable, efectiva, eficient, que treballa en equip i que té clar que forma part intrínseca d'aquesta organització. Tots aquests aspectes possiblement es valoraran a l'hora de la seva contractació en el seu futur.

En relació amb la segona finalitat, cal que aquesta matèria esdevingui un ajut a l'alumnat per avançar en el seu procés de desenvolupament integral com a persona i com a futur treballador o empresari. Millorar els seus esquemes de raonament personal, potenciar la iniciativa personal, exercitar el procés de presa de decisions, obtenir i tractar informació, avançar en la millora de l'organització del treball personal, aprendre a treballar en equip, són alguns continguts que es proposen treballar des de la matèria, aplicant-los a les situacions reals que es donen en les empreses, però que d'alguna manera han de permetre modificar la seva personalitat i ajudar-lo a assolir el grau de maduresa propi de l'edat.

Els continguts conceptuals d'aquesta matèria se centren en l'estudi de l'empresa des de diferents perspectives: com a unitat econòmica, que produeix béns i serveis i que gestiona tot el sistema empresarial; com una unitat que necessita una organització per assolir els objectius que s'ha fixat; com una entitat amb el seu funcionament i les seves funcions internes (planificació, organització, gestió i control de gestió), en què destaquen el procés de presa de decisions i de direcció de l'empresa. També tracten de la informació de caire econòmic i financer que proporciona la comptabilitat amb la finalitat de prendre decisions empresarials. Tots aquests continguts s'enfoquen per estimular la capacitat d'adaptació a un entorn canviant, que és un aspecte determinant per a la supervivència de l'empresa.

Després d'aquests continguts conceptuals, es fa un recorregut per les diferents àrees funcionals de l'empresa (proveïment i gestió d'existències, producció, comercialització, inversió, finançament i recursos humans). L'alumnat ha d'entendre que aquestes àrees, per bé que tenen objectius particulars, a la vegada han de col·laborar i contribuir conjuntament a l'objectiu general de l'empresa.

L'apartat conceptual es completa amb l'estudi de l'impacte de les noves tecnologies de comunicació en l'empresa i les repercussions que l'activitat productiva provoca en el medi ambient. Cal que l'alumnat prengui consciència que un medi ambient en condicions acceptables per a la vida humana és, ara per ara, un bé escàs i, en aquest sentit, s'ha de considerar com un bé econòmic que necessita una transformació i que, en conseqüència, genera un cost. Davant d'aquesta situació, l'empresa compta amb dues funcions noves: esdevenir una organització que tracta el medi natural com un bé escàs i ser productora de nous productes i serveis relacionats amb la protecció del medi ambient.

Pel que fa als continguts procedimentals, es proposa treballar un conjunt de tècniques i d'habilitats que, aplicades convenientment, permetrà a l'alumnat de donar resposta a diverses situacions que es poden plantejar en l'empresa. Aquests procediments han estat organitzats considerant dos aspectes: les tècniques específiques d'aplicació en les empreses, i els canals d'obtenció, registre, tractament i transmissió de la informació en l'empresa.

Cal destacar el procediment de transmissió de la informació escrita mitjançant la redacció d'informes, ja que constitueix un vehicle d'informació molt utilitzat dins de l'empresa i té el seu caràcter de síntesi en el procés de tractament i transmissió de la informació gràfica, de l'econòmica, de la financera i de tota aquella més general.

Aquest instrument de transmissió d'informació es pot utilitzar de forma generalitzada, però també com a instrument complementari al de l'anàlisi i resolució de casos, ja que sempre és convenient redactar el corresponent informe en acabar l'anàlisi.

L'alumnat que cursa aquesta matèria coneix tot un seguit de continguts procedimentals sobre la realització de treballs, però sobretot ha de saber aplicar-los en aquest cas concret. La selecció del contingut, la recerca i el tractament de les dades, l'elecció del format més adequat per transmetre-la i l'elaboració de les conclusions configuren el contingut bàsic de l'informe.

Entre els continguts procedimentals s'inclou també tot un seguit de tècniques en relació amb la descripció, la classificació, la localització, el càlcul, la representació gràfica i la interpretació de diverses variables empresarials. L'anàlisi, la simulació i la resolució de casos tenen un caràcter de procediments integradors i sintètics de tots els sabers d'aquesta matèria, de manera que esdevindran els instruments per exercitar el procés de direcció i la presa de decisions i per utilitzar la informació que proporciona la comptabilitat.

L'aplicació del procés de direcció s'ha de treballar bàsicament mitjançant la resolució de casos. Convé, per tant, que en els exemples utilitzats per a aquesta finalitat quedi molt clar que dirigir consisteix a aplicar els mitjans humans, tècnics i materials disponibles, realitzant les funcions internes de planificació, organització, gestió i control de gestió, i tot això amb la finalitat d'assolir els objectius proposats.

Els procediments sobre la planificació d'un projecte d'iniciativa empresarial han de permetre a l'alumnat d'exercitar tot el procés que comprèn el disseny, la planificació i l'estudi de la viabilitat d'un petit projecte d'iniciativa empresarial.

Els continguts de valors, normes i actituds constitueixen un conjunt de coneixements relacionats amb l'aprenentatge de destreses personals respecte a les diferents tasques proposades, la sensibilització respecte d'actituds concretes, la relació amb els altres, l'adaptació a situacions diverses i la valoració d'altres situacions.

Un correcte enfocament d'aquest camp del saber permetrà que els alumnes d'aquesta matèria esdevinguin persones organitzades, amb iniciativa i autonomia, conscients del valor que té la permanència de l'empresa en el mercat i sensibles envers l'impacte ambiental que aquesta produeix. S'ha remarcat especialment la reflexió sobre els canvis que la nova economia ha comportat en la gestió empresarial i la sensibilització envers els canvis derivats de l'aplicació de les noves tecnologies i de la globalització de l'economia.

La distribució de continguts en dos cursos s'ha fet d'acord amb el nivell de profunditat i complexitat dels continguts; la relació dels continguts amb altres matèries del batxillerat i els coneixements previs de l'alumnat de batxillerat.

OBJECTIUS GENERALS

L'alumnat, en acabar el cicle, ha de ser capaç de:

1. Adquirir una visió global de l'empresa com un organisme amb objectius definits, una organització determinada amb mitjans naturals, materials i humans a la seva disposició, i que es mou en un entorn concret i canviant.
2. Analitzar el funcionament de l'empresa com un sistema de gestió que reuneix diverses àrees funcionals interrelacionades, cadascuna de les quals ha de prendre constantment decisions en condicions d'incertesa sobre els seus sistemes de comunicació, d'organització i de relació interna.
3. Identificar les funcions i les característiques dels diferents tipus d'empresa i els desequilibris econòmics i financers bàsics d'empreses mitjanes i petites a través de l'anàlisi dels estats comptables anuals.
4. Mostrar iniciativa i autonomia personal participant activament en el disseny, la planificació i l'organització d'un petit projecte empresarial.
5. Prendre decisions, a partir de l'anàlisi d'una situació real o imaginària, de l'establiment de les diferents alternatives en l'àmbit de totes i cadascuna de les àrees funcionals de l'empresa.
6. Valorar críticament la incidència de l'activitat de les empreses sobre el medi ambient natural i mostrar sensibilitat pels nous processos productius que minimitzin l'impacte ambiental.
7. Obtenir, registrar, tractar i interpretar adequadament informació econòmica i financera, i trametre-la de manera intel·ligible en l'àmbit empresarial utilitzant el suport més adequat i el vocabulari bàsic específic.

CONTINGUTS

Fets, conceptes i sistemes conceptuals

1. Les variables de l'empresa.
 - 1.1. L'empresa com a unitat econòmica.
 - 1.2. L'empresa i el seu entorn. Localització.
 - 1.3. Dimensió i creixement de l'empresa.
 - 1.4. Tipus d'empresa.
 - 1.5. L'empresa com a sistema de gestió.
2. L'empresa com una organització.
 - 2.1. L'estructura organitzativa.
 - 2.2. L'organització formal i informal.
3. El funcionament de l'empresa.
 - 3.1. La direcció.
 - 3.2. El procés de presa de decisions.
4. La informació econòmica i financera en l'empresa.
 - 4.1. La comptabilitat com a font d'informació sobre el patrimoni i la gestió empresarial. La normalització comptable.
 - 4.2. El mètode comptable de la "partida doble".
 - 4.3. Els comptes anuals: el balanç, el compte de pèrdues i guanys i la memòria.

5. Les àrees de decisió en l'empresa.
 - 5.1. El proveïment i la gestió d'existències.
 - La funció de proveïment. La logística.
 - Les existències. Tipus i funcions.
 - La valoració de les existències.
 - La gestió de les existències.
 - 5.2. La producció.
 - La funció de producció.
 - El pla de producció i la gestió de la producció.
 - La tecnologia.
 - La qualitat com a objectiu de producció.
 - Els costos de producció.
 - 5.3. La comercialització.
 - El subsistema comercial.
 - La relació mercat-empresa.
 - La segmentació de mercats.
 - El màrqueting i les variables del màrqueting mix.
 - 5.4. La inversió i el finançament. La captació i la col·locació dels capitals de l'empresa.
 - La funció d'inversió.
 - La tipologia d'inversions.
 - Els criteris de selecció d'inversions.
 - La funció financera de l'empresa.
 - Les fonts de finançament.
 - Les classes de finançament i el seu cost.
 - El fons de maniobra i el període mitjà de maduració de l'empresa.
 - L'anàlisi economicofinancera de l'empresa.
 - 5.5. Els recursos humans com a elements bàsics en l'empresa.
 - Les funcions i els objectius del departament de recursos humans.
6. L'empresa i el medi ambient.
 - 6.1. L'impacte de l'empresa al medi ambient.
 - 6.2. Producció i medi ambient.
 - 6.3. L'aparició de nous negocis en relació amb el medi ambient.
7. L'empresa i les noves tecnologies.
 - 7.1. Nous negocis en relació amb Internet i les noves tecnologies de comunicació.
 - 7.2. Canvis en la comunicació interna i externa de l'empresa.
 - 7.3. Canvis en l'activitat comercial: el màrqueting digital, el comerç electrònic.

Procediments

1. Aplicació del procés de presa de decisions en l'empresa.
 - 1.1. Anàlisi i determinació de l'àmbit de la decisió.
 - 1.2. Identificació del conjunt d'alternatives.
 - 1.3. Elecció de l'alternativa. Decisió.
 - 1.4. Aplicació i avaluació de la decisió.
2. La informació en l'empresa.

- 2.1. Obtenció de la informació en l'empresa a partir de fonts externes (premsa escrita, estudis estadístics, enquestes, bases de dades, visites a empreses, informes econòmics), i de fonts internes (registres comptables, informes interns, balanços i comptes de pèrdues i guanys) tant per mitjà de suports tradicionals com informàtics.
 - 2.2. Registre de la informació econòmica amb l'aplicació de la tècnica de la partida doble, elaboració de balanços i comptes de pèrdues i guanys, utilització de bases de dades, fulls de càlcul. Ús del PGC.
 - 2.3. Tractament, interpretació i representació de la informació en l'àmbit de l'empresa amb eines diverses: anàlisi de balanços i comptes de pèrdues i guanys, representació gràfica de bases de dades, fulls de càlcul i d'altres variables de l'empresa.
 - 2.4. Transmissió de la informació en l'empresa amb diferents suports: confecció d'informes sobre l'empresa, balanços, comptes de pèrdues i guanys.
3. Anàlisi de l'empresa.
 - 3.1. Descripció del funcionament d'empreses.
 - 3.2. Identificació d'empreses.
 - 3.3. Comparació, classificació d'empreses.
 - 3.4. Determinació de la localització.
 - 3.5. Càlcul i representació gràfica de variables empresarials amb mitjans manuals i informàtics.
 - 3.6. Interpretació de resultats.
 4. Anàlisi, simulació i resolució de casos.
 - 4.1. Identificació de la situació i dels seus elements.
 - 4.2. Selecció de conceptes i tècniques per aplicar-los en l'anàlisi i/o la resolució.
 - 4.3. Aplicació dels conceptes i de les tècniques seleccionades.
 - 4.4. Elaboració de conclusions i selecció de les decisions a prendre.
 - 4.5. Avaluació de les decisions preses.
 5. Aplicació del procés de direcció.
 - 5.1. Determinació dels objectius a assolir mitjançant l'aplicació d'un procés de direcció.
 - 5.2. Aplicació de les fases del procés de direcció: planificació, organització, gestió i control de gestió.
 6. Planificació d'un projecte d'iniciativa empresarial.
 - 6.1. Recerca d'idees, avaluació i determinació del projecte d'iniciativa empresarial.
 - 6.2. Planificació del projecte.
 - 6.3. Estudi de la viabilitat econòmica.

Valors, normes i actituds

1. Àmbit empresarial.
 - 1.1. Consciència del valor de l'empresa com a generadora de rendes.
 - 1.2. Consciència de l'existència de múltiples objectius integrats en un projecte comú: l'empresa.
 - 1.3. Interès pel conflicte d'objectius en l'empresa.
2. Iniciativa i autonomia personal.
 - 2.1. Actitud participativa i emprenedora davant de situacions concretes.
 - 2.2. Actitud d'anàlisi de fets i preocupació per establir conclusions i accions a emprendre.

- 2.3. Interès per formar-se opinions i manifestar les pròpies.
3. Organització, planificació i realització del treball.
 - 3.1. Consciència de la necessitat d'organitzar i planificar el treball.
 - 3.2. Interès per concretar la seqüència i la temporització en la realització del treball.
 - 3.3. Hàbit d'utilització del vocabulari específic.
 - 3.4. Hàbit de recerca i consulta d'informació a través de fonts bibliogràfiques i informàtiques
 - 3.5. Actitud favorable en el treball en equip.
4. L'impacte ambiental.
 - 4.1. Sensibilització envers l'impacte ambiental derivat de l'activitat productiva de les empreses.
 - 4.2. Consciència de la necessitat de preservar el medi natural.
 - 4.3. Actitud crítica envers les empreses que malversen els recursos naturals.
 - 4.4. Interès per conèixer els darrers avenços en la tecnologia del medi ambient.
5. La nova economia i l'empresa.
 - 5.1. Sensibilització respecte a l'impacte de les noves tecnologies en la gestió interna de l'empresa i en la seva relació amb l'entorn.
 - 5.2. Interès i valoració dels canvis que suposa la globalització de l'economia en l'empresa.

PRIMER CURS

Fets, conceptes i sistemes conceptuals

- 1 Introducció a l'empresa.
 - 1.1 L'empresa com a unitat econòmica.
 - Objectius i funcions.
 - La responsabilitat social de l'empresa.
 - La figura de l'empresari.
 - 1.2 L'empresa i el seu entorn.
 - Entorn específic. Entorn general.
 - L'impacte de l'empresa al medi ambient: Externalitats.
 - Localització de l'empresa.
 - 1.3 Dimensió i creixement de l'empresa.
 - La petita i mitjana empresa.
 - L'empresa multinacional.
 - Creixement extern i creixement intern.
 - 1.4 Tipus d'empresa.
 - Sector econòmic i activitat.
 - Dimensió.
 - Tipus de mercat.
 - Titularitat capital.
 - Forma jurídica.

2 El funcionament i l'organització de l'empresa.

2.1 L'empresa com a sistema de gestió.

- La teoria de sistemes i l'empresa.
- Subsistemes de l'empresa.

2.2 La direcció.

- Estils de direcció. Teories X i Y.
- Funcions internes de l'empresa: la planificació, l'organització, la gestió i el control de gestió.

2.3 El procés de presa de decisions.

- Matrius de decisió.
- Arbres de decisió.

2.4 L'estructura organitzativa: els organigrames.

2.5 L'organització formal i informal.

- La comunicació en les empreses.
- La dinàmica de grups en les organitzacions i el treball en equip.
- La gestió del coneixement.

3 L'àrea de recursos humans.

3.1 Els objectius del departament de recursos humans.

3.2 Àmbits d'actuació de la gestió de recursos humans.

- El procés de selecció del personal.
- L'administració de personal: contractes, nòmines.
- Les relacions laborals.
- La motivació dels treballadors. La formació.

4 El proveïment i la gestió d'existències.

4.1 La funció de proveïment, el flux de materials i de productes i la necessitat d'emmagatzemament.

- Objectius de la funció de proveïment.
- Les relacions de l'àrea de proveïment amb les àrees de producció i comercialització.
- La logística.

4.2 Les existències.

- Tipus i funcions. L'estoc de seguretat.
- Els costos de la gestió d'existències.

4.3 La valoració de les existències. Criteris de valoració.

4.4 La gestió de les existències.

5 La producció.

5.1 La funció de producció.

- Objectius i condicionants.
- La direcció de producció: eficiència i eficàcia.
- La productivitat. Tipus de processos productius.

5.2 El pla de producció i la gestió de la producció.

- El pla de producció.
- Mètodes i tècniques de planificació de la producció.

5.3 La tecnologia.

- Formes d'adquisició de tecnologia.
- La recerca i desenvolupament de nous productes (R+D).
- El canvi tecnològic.

5.4 La qualitat com a objectiu de la producció.

5.5 Producció i medi ambient.

6 Els costos de producció.

6.1 El procés de producció.

- La funció de producció: factors fixos i variables.
- Productivitat dels factors i rendibilitat.

6.2 Els costos de producció.

- Concepte i classificació.

6.3 Sistemes d'assignació de costos: Full Costing i Direct Costing.

6.4 La decisió de produir o no produir. El punt mort o llindar de rendibilitat.

7 La funció comercial.

7.1 El subsistema comercial.

- Objectius.
- Relacions amb altres subsistemes o funcions.

7.2 La relació mercat-empresa.

- Tipus de mercats.
- Mercat potencial i quota de mercat.

7.3 La segmentació de mercats.

7.4 El concepte de màrqueting i les variables del màrqueting mix.

- El producte. Tipus. Atributs. La marca. El cicle de vida del producte.
- El preu. Sistemes de fixació de preus. Estratègies de preus.
- La promoció o comunicació: estratègies de comunicació. La publicitat: els mitjans.
- La distribució. Política de distribució. Els canals de distribució.
- L'impacte de les noves tecnologies de la comunicació en la funció comercial: el comerç electrònic, la comunicació a Internet.

SEGON CURS

Fets, conceptes i sistemes conceptuals

1 La informació econòmica i financera en l'empresa.

1.1 La comptabilitat com a font d'informació sobre el patrimoni i la gestió empresarial.

- El patrimoni. Concepte. Masses patrimonials.
- La normalització comptable: el Pla General Comptable. Comptes de gestió i comptes de balanç.

1.2 El mètode comptable de la "partida doble".

- El registre del fet comptable.
- El cicle comptable.

1.3 Els comptes anuals: el balanç, el compte de pèrdues i guanys i la memòria.

2 L'anàlisi economicofinancera de l'empresa.

2.1 La importància de l'anàlisi dels estats comptables.

2.2 Anàlisi d'estats comptables: variacions absolutes i relatives.

2.3 L'anàlisi economicofinancera mitjançant les ràtios.

3 La inversió en l'empresa.

3.1 La funció d'inversió.

3.2 Classificació de les inversions.

3.3 Els mètodes de selecció d'inversions.

- Mètodes estàtics.
- Mètodes dinàmics.

4 La funció financera de l'empresa.

4.1 Les fonts de finançament.

4.2 Les classes de finançament i el seu cost.

- El finançament propi.
- El finançament aliè.

4.3 Els cicles de l'empresa.

- El període mitjà de maduració de l'empresa.
- El fons de maniobra necessari o capital mínim.

5 El projecte empresarial.

5.1 L'aparició de nous negocis.

- En relació al medi ambient.
- En relació a les noves tecnologies.

5.2 El pla d'empresa.

- La idea, els promotors, els requisits previs.
- L'estudi de mercat i anàlisi DAFO.
- Determinació de la inversió necessària.
- La constitució formal de l'empresa.

OBJECTIUS TERMINALS

1. Descriure l'empresa com una organització que ha estat creada per assolir unes finalitats concretes, identificar els factors més destacats de l'entorn (mercat, clientela, proveïdors, conjuntura econòmica, institucions, marc legal, canvis tecnològics) i analitzar la influència que tots i cadascun d'ells exerceixen en el seu funcionament.
2. Analitzar l'empresa com un conjunt d'àrees d'activitat interrelacionades i identificar les repercussions que les decisions preses en un àrea provoquen en les altres.
3. Descriure el procés de presa de decisions en la determinació de la localització d'una empresa, i classificar els diferents tipus d'empresa en funció de la seva dimensió, de la forma jurídica, del sector econòmic on realitza la seva activitat i de la propietat del capital social.
4. Aplicar i executar el procés de presa de decisions en simulacions senzilles i en l'àmbit de les diferents àrees funcionals de l'empresa.
5. Identificar, en casos concrets d'empreses, la seva estructura organitzativa i representar-la gràficament.
6. Aplicar la tècnica comptable de la partida doble a les operacions més habituals d'una empresa comercial utilitzant comptes normalitzats del PGC.
7. Elaborar i analitzar balanços i comptes de pèrdues i guanys, de manera que permeti, per a casos senzills, conèixer i interpretar l'estat econòmic i financer de l'empresa, tot valorant la informació que proporciona la comptabilitat.
8. Descriure la logística com a sistema d'organització i control del flux de materials que inclou i interrelaciona les activitats de proveïment, emmagatzemament i producció.
9. Determinar els costos d'emmagatzemament que l'empresa ha de suportar i analitzar la problemàtica derivada de la gestió de magatzems.
10. Determinar, mitjançant casos senzills, la comanda òptima i l'estoc de seguretat, tot valorant la seva importància en la gestió dels magatzems.

11. Descriure l'activitat productiva de l'empresa com un subsistema empresarial, amb entrades (factors productius) i sortides (producte), i relacionades entre si mitjançant la funció de producció.
12. Determinar, per a casos senzills, la quantitat a produir d'un producte considerant la capacitat productiva de l'empresa i la seva política d'estocs.
13. Calcular i classificar els principals tipus de costos, i diferenciar entre despesa, cost i cost d'oportunitat.
14. Determinar, per a casos senzills, i per a empreses concretes, el seu mercat, el mercat potencial, la quota de mercat, la demanda total i la demanda d'empresa.
15. Descriure l'activitat comercial de l'empresa, les funcions i els objectius del departament comercial i la seva relació amb l'activitat productiva i/o de proveïment.
16. Calcular el preu de venda d'un producte o servei (considerant el seu cost, el preu fixat per la competència i la sensibilitat dels consumidors a les variacions del preu), el marge comercial, la rendibilitat d'un producte i el punt mort o llindar de rendibilitat d'una empresa, tot interpretant-ne els resultats.
17. Assenyalar les característiques dels diferents mètodes de comunicació o promoció de l'empresa.
18. Assenyalar les característiques principals dels diferents canals de distribució a disposició d'una empresa, i proposar el més convenient en funció de les característiques dels productes i de l'empresa.
19. Decidir la política de producte més convenient per a una empresa considerant les seves característiques.
20. Aplicar, en casos senzills, els criteris de selecció d'inversions del VAN i TIR, interpretant-ne els resultats i reflexionant sobre les diferències que provoquen aquests criteris en la selecció d'inversions.
21. Determinar, per a casos senzills, el capital mínim que necessita una empresa i analitzar la seva relació amb el període mitjà de maduració.
22. Descriure i classificar les fonts de finançament i les inversions d'una empresa, establint la correspondència entre inversions i finançaments.
23. Identificar les característiques que ha de presentar una gestió eficient dels recursos humans de l'empresa i els objectius prioritaris en aquest àmbit de gestió.
24. Dissenyar un petit projecte empresarial (establint els objectius i els criteris d'actuació), planificar-lo (temporitzant les etapes del treball i els mitjans necessaris) i portar a terme les tasques que s'han planificat.
25. Analitzar, en casos concrets d'empreses, la seva organització, l'estil de direcció, el tipus de clientela, el conjunt de proveïdors, l'estructura financera, i l'estructura econòmica, i els possibles conflictes entre els objectius d'aquestes àrees funcionals.
26. Manifestar iniciativa personal, capacitat organització i eficiència en els treballs i tasques realitzades individualment i col·lectivament aportant idees, prenent decisions i valorant el treball ben fet.
27. Mostrar una actitud crítica envers els principals problemes produïts per l'activitat productiva de l'empresa sobre el medi ambient i conèixer les solucions pràctiques més significatives per tractar-los, i també els seus efectes econòmics i socials.
28. Habituar-se a fer consultes via Internet, bibliogràfiques, documentals o personals per tal d'aclarir dubtes o solucionar problemes i trametre les respostes de manera intel·ligible usant un vocabulari tècnic adient.
29. Mostrar interès pels canvis que suposa en la dimensió i l'organització de l'empresa l'impacte de les noves tecnologies de comunicació i la globalització de l'economia.